

BALIKESİR BURHANIYE T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2023/52

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 26/12/2023 tarihli ve 2023/1080 sayılı kararıyla oybirliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR.....	ii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	2
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar	4
III. TESPİT GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
A. Fiziksel Koşullar	4
B. Yönetim ve Personelin Tutumu	6
C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	7
D. Beslenme.....	7
E. Sağlık.....	8
D. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri	10
E. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler.....	11
F. Dış Dünya İle İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim.....	12
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	13
A. Değerlendirme	13
B. Tavsiyeler.....	14
1. İdareye Yönelik Tavsiyeler	14
2. Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevi İzleme Kuruluna Yönelik Tavsiye.....	15
3. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	15

KISALTMALAR

- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Anılan görevin icrası kapsamında 30-31/5/2023 tarihlerinde Burhaniye T tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ve talep üzerine görevlendirilen 1 doktor ve 1 sosyal çalışmacı yer almıştır.

7. Ziyaret, Kurum Müdürü ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Ön görüşmede OPCAT ve UÖM hakkında bilgi verilmiş ve Kurumumuzun 6701 sayılı Kanun'dan kaynaklanan yetki ve sorumlulukları Kurum İdaresine aktarılmıştır. Görüşmenin ardından İdareden mahpusların yerleşim planına ilişkin alınan belge üzerinden, İdarenin dahli olmadan özellikle farklı suç türünden mahpusların bulunduğu koşullar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş; gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personelden herhangi bir kimse koşullarda bulunmamıştır. Mahpuslarla görüşmelerin tamamlanmasının ardından sağlık servisi, psiko-sosyal servis, manevi rehberlik servisi, kütüphane, atölyeler, kamera odası, çamaşırhane, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, açık ve kapalı spor salonları ziyaret edilmiştir. Yapılan incelemelerin ve ziyaretlerin ardından Kurum İdaresi ile son görüşme gerçekleştirilmiş ve ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, 22/9/2022 tarihli ve 2022/662 sayılı Kurul kararına ve Başkanlık makamının 25/5/2023 tarihli ve 22826 sayılı olurlarına istinaden 30-31/5/2023 tarihinde, Burhaniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Balıkesir merkeze yaklaşık 8 kilometre uzaklıkta bulunan Kurum, 25/1/2015 tarihinde faaliyete geçmiştir.

¹ Bundan sonra "Kurum" olarak ifade edilecektir.

10. Toplamda 20.734,65 metrekare alan üzerine kurulu olan Kurumda mahpusların barındırıldığı 18 adet tek kişi kapasiteli oda, 1 adet engelli odası, 2adet geçici oda ve 69 adet çok kişi kapasiteli oda olmak üzere toplam 90 oda bulunmaktadır. Ayrıca Kurumda 2 adet travma önleyici oda² da bulunmaktadır.

11. Kurumda 6 adet derslik, 2 adet el işi atölyesi, 1 adet kapalı spor salonu, 1 adet açık spor salonu, 1 adet konferans salonu, 1 adet kütüphane, 1 adet revir, 2 adet müşahede odası, 8 adet avukat görüşme odası, 6 adet aile görüşü odası, 4 adet kapalı görüş alanı ve 4 adet açık görüş alanı bulunmaktadır.

B. Kurum Personeli

12. Ziyaret tarihinde Kurumda; 1 kurum müdürü, 2 kurum ikinci müdürü, 3 idare memuru, 6 kâtip, 7 bilgisayar işletmeni, 1 memur, 6 infaz ve koruma başmemuru, 238 infaz ve koruma memuru, 3 teknisyen, 3 psikolog, 1 kurum tabibi, 1 hemşire, 5 sağlık memuru, 3 öğretmen, 1 işyurdu müdürü ve muhasebe yetkilisi, 14 şoför, 2 kaloriferci ve geçici süreyle görev yapan diğer personel dâhil olmak üzere toplam 324 personel bulunmaktadır. Kurum kayıtlarında söz konusu personelin; 3'ünün lisansüstü, 162'sinin lisans, 97'sinin ön lisans, 60'ının lise, 2'sinin ise ortaokul mezunu olduğu yer almaktadır.

13. İnfaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları gündüz mesaisi ile birlikte dörtlü vardiya sisteminde çalışmaktadır. Kurum İdaresi ile yapılan görüşmede Kurumdaki personel sayısının yeterli olduğu ifade edilmiştir.

14. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede Kurum personelinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen takvime göre hizmet içi eğitimlere ve aday memurluk eğitimlerine katıldığı, bu çerçevede İnfaz ve Koruma Memuru Yetiştirme Eğitimi, Ceza İnfaz Kurumu Kâtipi Yetiştirme Eğitimi, Terör Uzmanlaşma Eğitimi, Pozitif Psikoterapi Temelli Psikolojik İlk Yardım Eğitimi, Firarı Önleme Eğitimi, Hükümlü Disiplin İşlemleri Eğitimi, Eğitim ve Öğretim Servisi Memuru Eğitimi, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi UYAP Ekranları Kullanımı Eğitimi, İnfaz ve Koruma Başmemurluk İşlemleri Eğitimi, Otomatik Eksternal Defibrilatör Eğitimi, Kadın Hükümlüler ile Çalışan Personelin Uzmanlaşma Eğitimi, Aile Çocuk Destek Programı Eğitimi (0-6 Yaş İletişim), Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri Yönetici Eğitimi, Adli Tıp İşlemleri Eğitimi, Sekretarya İşlemleri Eğitimi, Vardiya İşlemleri Eğitimi, Emanet Para ve Kıymetli Eşya İşlemleri Eğitimi,

² Yumuşak oda ve süngerli oda olarak da bilinmektedir.

Personel Disiplin İşlemleri Eğitimi, Psiko-sosyal Servis Memuru Eğitimi, Mentör Eğitimi, Manevi Rehberlik İşlemleri Eğitimi, Telefonla Görüşürme İşlemleri Eğitimi, Ziyaretçi Kabul İşlemleri Eğitimi, Eşik Puan ve Erken İyileşme Uygulamaları ve Ofis Programları Eğitimi gibi eğitimler aldığı, insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin özel bir eğitim almadığı anlaşılmıştır.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar

15. Kurumun artırılmış kapasitesi 680 olup ziyaret tarihinde Kurumda 236 tutuklu, 1130 hükümlü ve 113 hükümözlü olmak üzere toplam 1479 mahpus bulunmaktadır.

16. Kurumdaki mahpusların 90'ı kadın, 1389'u erkektir. Kurumdaki mahpuslar arasında 13 yabancı uyruklu³ mahpus bulunmaktadır.

17. Kurumdaki mahpuslardan yedisinin engelli raporu, 577'sinin çeşitli kronik rahatsızlıkları bulunmaktadır.

18. Kurumda çocuk mahpus bulunmamakla birlikte annelerinin yanında kalan 4 çocuk bulunmaktadır.

III. TESPİT GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

19. Kurumun kapasitesi 680 olup ziyaret tarihinde Kurumda 1479 mahpus kalmaktadır. Ziyaret Heyetinin koşullarda yaptığı incelemede koşulların tamamına yakınında yer yatağında yatan mahpusların olduğu, ranzaların aralarında boşluk kalmayacak şekilde yerleştirildiği ve koşullardaki kalabalıklaşma nedeniyle dolapların koridorlara çıkarıldığı gözlemlenmiştir. Kurum İdaresi, Kurumun kapasitesinin üzerinde mahpus barındırmak zorunda olduklarını ifade etmiştir.

20. Her koşutta üst katta 1 yatakhane, alt katta ise 1 mutfak, 1 banyo, 2 lavabo, 2 tuvalet ve 1 havalandırma alanı bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde havalandırma alanlarının kapıları sabah 06.30'da açılıp 19.30'da kapatılmaktadır. İdare ile yapılan görüşmede söz konusu saatlerin mevsimsel olarak güneşin doğuş ve batışına göre değiştirildiği öğrenilmiştir.

³ Yabancı mahpusların üçü Suriye, biri Çin Halk Cumhuriyeti, biri Irak, biri Yunanistan, biri Türkmenistan, ikisi Almanya, biri Cezayir, biri Fas ve ikisi Afganistan İslam Cumhuriyeti vatandaşıdır.

21. Koğuşların ortak alanında televizyon, plastik masa ve sandalye, buzdolabı gibi temel eşyalar bulunmaktadır.

22. Koğuş kapılarının mavi, duvarların ise beyaza boyandığı görülmüş olup İdare mahpuslara özgürlük hissi verebilmek adına bu uygulamanın tercih edildiğini ifade etmiştir.

23. Kurumun ısıtılması, kömür ile çalışan kalorifer sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. Mahpuslar ile yapılan birebir görüşmelerde ısınmaya ilişkin bir sorun yaşanmadığı anlaşılmıştır.

24. İdare, Kurumda her mahpus için günlük 50 litre sıcak su, 200 litre soğuk su olmak üzere toplamda 250 litre suyun verildiği, sıcak suya sabah, öğle ve akşam olmak üzere günde 3 defa, soğuk suya ise kota dâhilinde 7/24 erişim olanağı bulunduğu bilgisini paylaşmıştır. Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde suya erişim konusunda zaman zaman sorun yaşandığı, bazı zamanlar sıcak suya erişiminin ya hiç olmadığı ya da çok sınırlı olduğu ve günün her saatinde soğuk suya erişimin olmadığı bildirilmiştir. Heyet tarafından ziyaret sırasında yapılan kontrollerde bazı koğuşlarda suların akmadığı görülmüştür. Mahpusların iddiaları ve ziyaret gözlemleri İdareye iletilmiş; İdare, Kurumda yürütülen tadilat nedeniyle teknik bir sorun yaşandığını ve sorunun yakında çözüleceğini, ayrıca bazı koğuşların günlük kotalarını bitirmeleri nedeniyle günün her saatinde suya erişemediklerini ifade etmiştir. Su kotalarının kontrol edildiği sistem Heyet tarafından incelenmiş, her koğuşa yukarıda belirtilen kota dâhilinde suyun tanımlandığı görülmüştür. Bu bağlamda sorunun koğuşlardaki kalabalıklaşmadan kaynaklandığı anlaşılmıştır.

25. Koğuşlarda yapılan incelemede Kurumdaki kalabalıklaşma nedeniyle her mahpusa 1 dolabın düşmediği, bu nedenle bazı mahpusların dolapları ortak kullanmak zorunda kaldığı, her mahpusa yatak, yastık, nevresim ve battaniye verildiği ancak bazı nevresimlerin, yatakların ve battaniyelerin oldukça eski ve yırtık olduğu görülmüştür.

26. Ziyaret Heyetinin engelli koğuşunda yaptığı incelemede, koğuş tuvaletinde ve banyoda tutamaç gibi engelli bireylerin ihtiyaçları için gerekli araçların olmadığı görülmüştür.

27. Travma önleyici odalarda yapılan incelemede odaların doğal aydınlatma imkânına sahip olduğu, duvarların mavi kauçuk ile kaplandığı ve odanın kullanımına ilişkin kayıtların düzenli tutulduğu görülmüştür. Öte yandan, travma önleyici odalarda bulunan kameraların tuvaletin olduğu bölümü görüntüleyebildiği tespit edilmiştir.

28. Koğuşların temizliğinin mahpuslar tarafından yapıldığı öğrenilmiştir. Ayrıca İdare, ekonomik durumu uygun olmayan mahpuslara maliyeti genel bütçeden karşılanmak üzere temizlik malzemesi verildiğini belirtmiştir.

29. Kantinde yapılan incelemede; ürün çeşitliliğinin ve fiyatların dış dünya ile karşılaştırıldığında normal olduğu görülmüştür. Öte yandan, yapılan görüşmelerde mahpuslar kantinde satılan iç çamaşır, terlik vb. ürünlerin kalitesinden ve her bedende bulunamayışından yakınmıştır. Bu bağlamda mahpuslar, Ziyaret Heyeti ile yaptıkları görüşmelerde kantinde satılan iç çamaşır, terlik vb. ürünleri ailelerinin kendilerine göndermek istediğini, ancak İdarenin Kuruma dışarıdan eşya kabul etmediğini ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin İdare ile yapılan görüşmede bu uygulama teyit edilmiş, İdarenin güvenlik gerekçesiyle mahpusların aileleri tarafından gönderilen eşyaları Kuruma almadığı öğrenilmiştir.

30. Kurumda kalan mahpuslar çamaşırlarını işyurduna bağlı olarak faaliyet gösteren çamaşır yıkama ve kurutma atölyesinde ücret karşılığında yıkatabilmektedir. Söz konusu atölyede 12 adet çamaşır makinesi ve 24 adet çamaşır kurutma makinesi bulunduğu görülmüştür. Ayrıca mahpuslar çamaşırlarını kantinden temin edebildikleri deterjanla koğuşlarında kendileri de yıkayabilmektedir. Nitekim ziyaret sırasında koğuşlarda yıkanmış ve asılmış çamaşırlar görülmüştür.

31. Kurumda 1 eşya deposu bulunmakta olup mahpusların Kuruma kabulleri sırasında teslim ettikleri eşyalar burada paketlenmiş ve isimlerine göre tasnif edilmiştir. Depo kayıtları incelenmiş olup eşyaların mahpuslara teslim edildiği, fazla eşyaların ise burada muhafaza edildiği görülmüştür. Mahpuslarla yapılan görüşmede 1 mahpusun saatinin kendisine verilmediğini iddia etmesi üzerine ilgili personel ile görüşülmüş ve mahpusun 27/3/2023 tarihinde Kuruma geldiği, ziyaret tarihi itibarıyla saatin inceleme aşamasında olduğu, sürecin tamamlanmasının ardından kendisine teslim edileceği öğrenilmiş ve bu durum kayıtlardan teyit edilmiştir.

32. Kurumda 7/24 esasına göre kayıt yapan toplam 177 güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kamera kayıtları 10 ayrı dijital kayıt cihazında muhafaza altına alınmakta olup kayıtlar cihazın dâhili disk kapasitesine göre 3 ile 6 ay arasında tutulmaktadır. Kamera kayıtları Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş ve kayıtların düzenli tutulduğu görülmüştür.

B. Yönetim ve Personelin Tutumu

33. İdare, Kuruma hükmü kesinleşerek, tutuklanarak veya başka ceza infaz kurumlarından nakil yoluyla gelen mahpusların aramalarında, öncelikle bedenün üst kısmındaki giysilerin çıkartıldığı, bedenün üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra bedenün alt kısmındaki giysilerin çıkartılarak aramayı yapıp tamamladıkları bilgisini vermiştir. İdare, mahpusların kuruma girişleri esnasında şüphe uyandırması veya istihbarat alınması durumlarında ise detaylı

aramaya tabi tutulduklarını; detaylı aramanın bu iş için ayrılan bölmede ilgiliye önlük verilerek, doktor tarafından mümkün olduğunca en kısa sürede elle temas olmadan yapıldığı ve arama sırasında aramanın gerekliliğini ortaya koyan tutanak tanzim edildiğini ifade etmiştir. Yapılan incelemede kabul kısmında 2 arama odasının olduğu ve odalarda tek kullanımlık önlüklerin bulunduğu görülmüştür.

34. İdare, mahpusların Kuruma ilk girişlerinde; İdare ve Gözlem Kurulunun mahpus dosyası üzerinde yaptığı incelemeden sonra mahpusun 3 ile 4 gün içinde suç tipine ve hasımlık durumuna göre uygun koğuşa veya odaya yerleştirildiğini ifade etmiştir.

35. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların büyük bir bölümü, genel olarak infaz ve koruma memurlarının kendilerine yönelik davranışlarından memnun olduklarını, infaz ve koruma memurlarının sorunlarını çözmekte kendilerine yardımcı olduklarını ifade etmiştir.

C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

36. İdare, Kurum içi dilekçelerin, sabah sayımında dilekçe kontrolü yapan görevliler tarafından günlük olarak alındığını, dilekçenin konusu ve mahiyeti açısından tasnif edilerek ilgili birimlere havale edildiği bilgisini vermiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, dilekçelerin sabah sayımı sırasında görevliler tarafından toplanıp sıraya konduğu teyit edilmiş ancak dilekçe numaraları kendilerine verilmediği için dilekçelerinin işleme alınıp alınmadığı hususundan emin olmadıkları öğrenilmiştir. Ayrıca bazı mahpuslar, tarih ve muhatabını belirttikleri bazı dilekçelerinin işleme alınmadığını iddia etmiştir. Söz konusu iddialar, Kurumun evrak biriminde incelenmiş ve söz konusu dilekçelerin işleme alındığı görülmüştür.

37. İdare, sayımların sabah ve akşam olmak üzere günde 2 defa yapıldığını, sayımların mevsim şartlarına göre bazen koğuş içerisinde, bazen de havalandırma alanlarında yapıldığı bilgisini vermiş; görüşme yapılan mahpuslar da söz konusu durumu teyit etmiştir.

38. Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevi İzleme Kurulunun Kuruma ziyarette bulunduğu öğrenilmiştir. Yapılan görüşmelerde mahpuslar, Kurulun ziyaretleri sırasında koğuşları İdare ile birlikte ziyaret ettiğini, bu nedenle Kurul üyeleri ile yalnız görüşme fırsatı bulamadıklarını iddia etmişlerdir.

39. Kurumda son 1 yıl içinde mahpuslar tarafından şikâyette bulunulan ve hakkında adli işlem yapılan herhangi bir personel bulunmamaktadır.

D. Beslenme

40. Kurumda yemekler günlük iâşe bedeli kapsamında günde 3 öğün olarak Burhaniye Açık Ceza İnfaz Kurumunda pişirilerek getirilmektedir. Yemek listesinin Açık Ceza İnfaz Kurumunda çalışan aşçılar ve mahpuslar tarafından yemeklerin miktarı ve çeşitliliğine dikkat edilerek hazırlandığı öğrenilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, mahpusların genel olarak yemeklerden memnun olduğu gözlemlenmiştir. İnceleme sırasında öğle yemeği Kurum personeliyle birlikte yenilmiş ve öğle yemeğinin lezzeti, kalitesi ve doyuruculuğu Ziyaret Heyeti tarafından yeterli bulunmuştur.

41. Hastalık ve benzeri nedenlerle farklı şekilde beslenme ihtiyacı olan mahpuslar için diyabetik yemek listesi, yağsız ve tuzsuz yemek listesi ile açlık grevi ve sonrası için yemek listesi bulunduğu teyit edilmiştir. Açlık grevindeki mahpusların beslenmelerine ilişkin Kurumun Aile Hekimliği tarafından bir bilgilendirme formu hazırlandığı görülmüş olup formda açlık grevindeki mahpuslara her gün 2 adet B1 vitamini içeren tablet, limon, en az 1.5 litre su, 5 yemek kaşığı şeker, 2 çay kaşığı tuz ve bir tatlı kaşığı karbonat verilmesi öngörülmüştür. Öte yandan, ziyaret sırasında açlık grevinde olan mahpusun bulunmadığı öğrenilmiştir.

42. Kurumda 24 saat soğuk suya/şebeke suyuna erişilmekte olup şebeke suyunun İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'e uygun olduğu, ayrıca mahpusların ve görevli personelin Kurum kantininden 1.5 ve 5 litrelik su satın alabildiği öğrenilmiştir.

E. Sağlık

43. Kurumun sağlık biriminde mesai saatlerinde görevli 1 hekim, 2 sağlık personeli, 4 sağlık memuru ve 9 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. Ayrıca Kuruma haftada 1 gün dış hekimi, 1 gün nöroloji uzmanı hekim ve 2 gün iç hastalıkları uzmanı hekim gelmektedir. İdare, sağlık biriminin 08.30-17.30 esasına göre görev yaptığı bilgisini paylaşmıştır.

44. İdare, 1 günde ortalama 80 mahpusun revire çıkmak istediğini ancak 72 kişinin revire çıkarıldığını, mahpusların muayene talep dilekçelerine istinaden belirli günlerde muayene edildiklerini, acil durumlarda ise mahpusun bekletilmeden muayene edildiğini belirtmiştir. Bu tip durumlarda sağlık memurunun ilk değerlendirmesinin ardından Kurum hekimine bilgi verildiği, ileri tetkik ve müdahale gerektiren durumlarda şehirdeki acil servisin arandığı öğrenilmiştir.

45. Kurum hekimiyile yapılan görüşmede, yoğunluğu önlemek amacıyla durumu acil olan mahpuslar hariç, mahpusların kaldığı her bloğa belirli bir gün ayırdıklarını ve günlük muayene talep dilekçelerini bu yöntemle göre aldıklarını belirtmiştir. Ayrıca koğuşlardan gelen

talep sayısına da dikkat edildiği, tüm koğuşlara fırsat sunulabilmesi adına her koğuştan günlük ortalama 5 kişinin revire çıkarıldığı öğrenilmiştir.

46. İdare, kronik hastalığı bulunan mahpusların düzenli olarak kontrollerinin yapıldığı, mahpusların kullanmaları gereken ilaçların doktor tarafından reçete edilerek personel tarafından temin edildiği ve hastalara teslim edildiği bilgisini vermiştir. İdare ayrıca mahpuslara bırakılması sakıncalı olan ilaçların personel tarafından günlük olarak kontrollü bir şekilde mahpuslara verildiği bilgisini paylaşmıştır. Mahpusların kendilerine verilen ilaçların koğuşlarda tutulmasına izin verilmediği yönündeki şikâyetleri İdare ve sağlık servisi ile görüşülmüş, koğuşlarda ilaç depolamanın önüne geçmek için bu uygulamanın yürütüldüğü bilgisi alınmıştır.

47. İdare, Kurum hekimi tarafından hastaneye sevki uygun görülen mahpusların jandarma personeli tarafından hastaneye götürüldüğünü ve sevk günlerinin jandarma personel sayısına göre değişiklik gösterdiği bilgisini paylaşmıştır. Sevklerin genellikle fizyoterapi ve psikiyatri alanlarında yapıldığı ve günde ortalama 40 mahpusun hastaneye sevk edildiği öğrenilmiştir. Hastaneye sevkler kayıtlar üzerinden teyit edilmiştir.

48. Koğuşların bulunduğu katlarda triaj odası bulunmakta olup odada sağlık memuru beklemektedir. Triaj odasında mahpusların şikâyetleri doğrultusunda tansiyon, satürasyon ve şeker gibi ölçümler yapılmakta; mahpusların durumu hakkında hekime bilgi verilmektedir.

49. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde Kurum hekiminin hastalarını infaz ve koruma memurları ve diğer sağlık personelinin bulunduğu bir ortamda muayene ettiği öğrenilmiştir. Kurum hekimi, mahpusların kendisine zarar vermelerinden çekindiği için infaz ve koruma memurları yanındayken mahpusları muayene ettiğini ifade etmiştir.

50. Ziyaret Heyeti tarafından sağlık servisinde yapılan incelemede, sağlık hizmeti talebine ilişkin dilekçelerin düzenli olarak arşivlendiği ve yapılan muayene işlemlerinin muayene kayıt defterlerine günlük olarak işlendiği görülmüştür.

51. Ziyaret sırasında Heyet, bir koğuştaki uyuz hastalığından muzdarip 1 mahpus ile karşılaşmış ve söz konusu hastanın karantinaya alınmadığı, bu nedenle hastalığın koğuştaki 3 kişiye daha bulaştığı Ziyaret Heyetinde görevli hekim tarafından tespit edilmiştir. Bu durum İdare ve sağlık servisiyle yapılan görüşmelerde ifade edilmiş ve gerekli önlemlerin alınması hususunda uyarıda bulunulmuştur.

52. Mahpuslar, Ziyaret Heyeti ile yaptıkları görüşmelerde dış muayenelerinde gecikme yaşandığını ifade etmişlerdir. İdare ile konuya ilişkin yapılan görüşmede Kurumdaki dış hekiminin görevinden ayrıldığı, göreve yeni başlayacak dış hekiminin arşiv soruşturmasının

tamamlanmak üzere olduğu ve göreve başlayacağı ifade edilmiştir. Öte yandan, bu süreçte 1 dış hekiminin haftada bir gün Kuruma geldiği belirtilmiştir.

D. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

53. Psiko-sosyal serviste 2 psikolog, 1 sosyal çalışmacı ve 3 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. Servis personeli 08.30-17.30 saatleri arasında görev yapmaktadır.

54. Servis bünyesinde 2 adet görüşme odası bulunmakta olup grup çalışma odası bulunmamaktadır. Bu nedenle servis tarafından düzenlenen konferanslar, konferans salonunda; grup çalışmaları ise eğitim servisi sınıflarında gerçekleştirilmektedir.

55. Maddi durumu yetersiz olan ve yaşamını idame ettirmeye yönelik temel ihtiyaçlarını karşılayacak imkânı olmayan mahpusların ihtiyaçlarının Kurumun genel bütçesinden ya da Kuruma verilen bağışlardan karşılanması hususunda psiko-sosyal servisin çalışmalar yürüttüğü ve bu çalışmalar sonucunda mahpuslara verilen yardımların tutanak ile kayıt altına alındığı görülmüştür.

56. Psiko-sosyal servisin çalışmalarına ilişkin servis personeli ile yapılan görüşmede, mahpusların Kuruma girişlerinin yapılmasının ardından ilk gözlem görüşmelerinin gerçekleştirildiği, tanı ve sınıflandırmaları için İlk Görüşme Formu ile Araştırma ve Değerlendirme Formlarının kullanıldığı, Kuruma yerleştikten sonra servisle görüşmek isteyen mahpusların dilekçe ile görüşme talep edebildiği öğrenilmiştir.

57. Kurumda günlük ortalama 10-12 mahpusun dilekçe ile psiko-sosyal servise başvuru yaptığı, gelen dilekçelerin incelendiği, dilekçe içeriğinin başka bir servisle ilişkili olması durumunda dilekçenin ilgili servise iletilmesi belirtilmiştir. Ödül talebi içeren dilekçelerin ise İdare ve Gözlem Kuruluna sunulmak üzere işleme alındığı ifade edilmiştir.

58. Servis personeli, risk grubunda değerlendirdiği ve açlık grevinde ya da ölüm orucunda olan mahpuslar ile talep etmeksizin bireysel görüşmeler yapıldığını, mahkemelere talep edilmesi durumunda mahpuslarla ilgili sosyal inceleme raporlarının hazırlandığını belirtmiştir. Ayrıca intihar ve kendine zarar verme riski bulunan mahpusların takibinin yapılarak belirlenen tarihlerde değerlendirme toplantılarının gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Ziyaret Heyetinin serviste yaptığı incelemelerde kendine zarar verme riski bulunan mahpusların takibine ilişkin bilgi notları görülmüştür.

59. İntihar riski olan mahpuslara yönelik risk içeren malzemelerin mahpustan uzaklaştırılması, oda arkadaşlarına bilgi verilmesi, aralıklı kontrol ve vardiya ile gündüz personeli arasında vaka hakkında bilgilendirme yapılması gibi koruyucu tedbirlerin alındığı,

mahpusun sağlık öyküsünün, intihar teşebbüsünde kullanılan yöntemin, teşebbüs sonrası konulan tanı, tedavi ve alınan ilaçların ve teşebbüs sonrası psikiyatri takibinin sağlık servisi tarafından takip edildiği, mahpusun ailesi ile olan ilişkisinin geliştirilmesi için psiko-sosyal servisin çalışmalar yürüttüğü ve tüm bu sürecin Vaka Toplantısı ve Risk Değerlendirme Formu ile kayıt altına alındığı görülmüştür.

E. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler

60. İdare, sportif faaliyetler kapsamında her koğuşun haftada 1 saat açık ve kapalı spor salonundan faydalanabildiği bilgisini vermiş olup söz konusu bilgi yapılan görüşmelerde mahpuslar tarafından teyit edilmiştir.

61. Ziyaret Heyetinin incelemesinde, spor salonlarının zeminin deforme olduğu görülmüştür. İdare zeminin yenilenmesi için ihale çalışmalarına başladığı bilgisini vermiştir.

62. Koğuşlarda bulunan televizyonlarda müzik ve belgesel kanalları dâhil olmak üzere 28 televizyon kanalının mevcut olduğu anlaşılmıştır. Heyet tarafından yapılan incelemede kanal çeşitliliğinin olduğu ve televizyonların sorunsuz biçimde çalıştığı görülmüştür.

63. Kurumda bulunan kütüphanenin kitap listesi incelenmiş olup kütüphanede 5632 yayın olduğu görülmüştür. Ayrıca, Kurumda bulunan mahpusların Burhaniye İlçe Halk Kütüphanesinden de faydalanabildiği öğrenilmiştir.

64. İdare, mahpusların Kurum kütüphanesinden ve İlçe Halk Kütüphanesinden ikişer adet kitap alabildiğini, bunun dışında koğuşlarında 15 adede kadar kendilerine ait kitap bulundurabildiklerini ve kutsal kitaplar ile ders kitaplarının bu sayıya dâhil olmadığını belirtmiştir. Kayıtlarda yapılan incelemede son 1 yılda kütüphaneden 2289 mahpusun yararlandığı görülmüştür.

65. Kurumun abone olduğu dergi ve gazetelerin de olduğu öğrenilmiş olup gazete ve dergi listesi incelenmiştir. Listede ekonomiye, edebiyata ve gündelik hayata ilişkin dergilerin olduğu, ayrıca çocuklar için hazırlanmış birden fazla derginin bulunduğu görülmüştür. Gazetelerin yeterli çeşitliliğe sahip olduğu değerlendirilmiştir.

66. Kurumda, 407 mahpus eğitime devam etmekte olup bunlardan 79'u açık öğretim ilkokuluna, 268'i açık öğretim lisesine, 60'ı ise yükseköğretime devam etmektedir.

67. Aktif olarak eğitime devam eden mahpusların kitapları Burhaniye İlçe Halk Eğitim Merkezinden ücretsiz olarak, ilgili yükseköğretim kurumlarının internet sayfalarından ücreti karşılığında ya da mahpusların yakınları tarafından temin edilmektedir.

68. Kurumda 2022-2023 eğitim öğretim yılı içinde 1. ve 2. kademe okuma-yazma, aşçı çırağı yetiştirme, bağlama, drapaj tekniği ile etek dikimi, din eğitimi ve ahlak, Kur'an-ı Kerim okuma, hafızlık, iş güvenliği ve işçi sağlığı kurslarının açıldığı ve bu kurslardan toplam 213 mahpusun yararlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca Kurumda el işi ve hobi atölyesi bulunmakta olup hafta içi 09.30-17.00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

69. Mahpuslar Ziyaret Heyeti ile yaptıkları görüşmelerde Kurumdaki kursların sürekliliğinin olmadığını ve çeşitliliğinin az olduğunu, bu durumun iyi hal değerlendirme süreci için yeterli puanı toplamalarını engellendiğini ifade etmişlerdir. İdare ve ilgili servisle yapılan görüşmede Kurumun kursların çeşitliliğini artırmak istediği ancak Burhaniye Halk Eğitim Merkezinden eğitici temin etmekte sorun yaşadığı, İlçede yeterli sayıda eğitici bulunmadığı öğrenilmiştir.

70. Kurumun işyurduna ait kantin, terzi, çamaşır yıkama ve kurutma, fotoğraf, fotokopi, fırın, sebze ve meyve yetiştiriciliği, inşaat-onarım, kafeterya ve çay ocağı atölyeleri bulunmakta olup ziyaret tarihinde inşaat-onarım, kafeterya ve çay ocağı atölyelerinin faal olmadığı öğrenilmiştir. Kantin atölyesinde 6 personel ve 13 mahpus, terzi atölyesinde 1 personel ve 2 mahpus, çamaşır yıkama ve kurutma atölyesinde 1 personel ve 2 mahpus, fırın atölyesinde 1 personel ve 6 mahpus, sebze ve meyve yetiştiriciliği atölyesinde ise 1 personel ve 3 mahpus çalışmaktadır.

71. Faaliyette olan atölyeler ziyaret sırasında incelenmiş ve mahpusların genel olarak memnun olduğu görülmüştür.

72. Kurumda anneleri ile birlikte kalan 4 çocuk bulunmakta olup Ziyaret Heyeti anneler ile özel olarak görüşmüştür. Görüşmede çocukların temel ihtiyaçlarının karşılandığı, ancak Kurumda çocuklar için hazırlanan oyun alanlarında yeterli malzemenin olmadığı bildirilmiştir. Ziyaret Heyeti açık ve kapalı oyun alanlarını ziyaret etmiş; açık oyun alanının zeminindeki yumuşak malzemenin yıprandığı görülmüştür. Konuya ilişkin İdare ile görüşülmüş olup çocuklar için daha fazla oyun malzemesi temin edileceği ve gerekli tadilatın yapılacağı Ziyaret Heyetine bildirilmiştir.

F. Dış Dünya İle İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

73. Kurumda 24 adet ankesörlü telefon ve tekli koğuşlar hariç diğer bütün koğuşlarda Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu (ACEP) projesi kapsamında 70 adet görüntülü görüşme kabini bulunmaktadır. Görüşmelerin mevzuat çerçevesinde yapıldığı öğrenilmiştir.

74. Ayrıca bayram ve olağanüstü durumlarda mahpuslara ilave telefonla görüşme hakkının verildiği belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde bu durum teyit edilmiş, ancak 1 mahpus herhangi bir dini inanca mensup olmadığı için kendisine ilave telefonla görüşme hakkı verilmediğini iddia etmiştir. Ziyaret Heyeti iddiaya ilişkin kayıtları incelemiş ve mahpusun ilave görüşme hakkını kullandığı görülmüştür.

75. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde görüntülü görüşme kabinlerinin tamamen kapalı olması nedeniyle görüşmeler sırasında çok havasız ve sıcak olduğu, bu nedenle görüşme sırasında oldukça zorlandıkları öğrenilmiştir. Görüntülü görüşme kabinleri kontrol edilmiş ve kabinlerin içinin havasız ve oldukça sıcak olduğu tespit edilmiştir.⁴ İdare konuya ilişkin, görüşme kabinlerinin Adalet Bakanlığının yetkisinde olduğunu ve İdare olarak herhangi bir müdahalede bulunamayacaklarını belirtmiştir.

76. Kurumda kapalı görüş için 36 adet görüş kabini, 4 adet açık görüş alanı ve 6 adet aile görüşü odası bulunmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde görüşmelere ilişkin genel olarak bir sorun tespit edilememiştir. Öte yandan, bazı mahpuslar Ziyaret Heyetine eş görüşmesinden faydalanamadıklarını ifade etmiştir. Bu durum İdareye bildirilmiş olup mahpusların dilekçe vermediği, dilekçe vermeleri durumunda taleplerinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirileceği bildirilmiştir.⁵

77. Kurumda 16 adet avukat görüşme odası bulunmaktadır. Mahpuslar, avukat görüşme odasında avukatları ile görüştiklerini, bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıklarını beyan etmişlerdir. Ziyaret Heyeti tarafından avukat görüşme odalarında yapılan incelemede, odalarda kamera olmadığı ve mahpus ile avukatın konuşmasının duyulamayacağı gözlemlenmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

78. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır.

⁴ Söz konusu sorun TİHEK'in Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yönelik ziyaretinde de tespit edilmiş ve raporda konuya yer verilmiştir. Bkz. TİHEK, Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu, 2023/23, para.86.

⁵ Eş görüşmesi, Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Ödül türleri" başlıklı 7'nci maddesinde ödül türlerinden biri olarak sayılmış olup mezkur Yönetmelik'in "Eş görüşmesi ödülü ile ilgili genel hükümler" başlıklı 12'nci maddesinde mahpusların İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla eş görüşmesinden faydalanabileceği belirtilmiştir.

Kurum tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, mahpuslarla izole görüşmeler yapabilmeleri için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Kurum İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları Ziyaret Heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. İdareye Yönelik Tavsiyeler

79. Mahpuslara dilekçelerinin akıbetini takip edebilmeleri veya dilekçelerine ilişkin şikâyetlerini yargı makamlarına taşıyabilmeleri için dilekçelerinin belge sayısının bildirilmesi⁶,

80. Mahpusların kullandığı yıpranmış nevresim ve battaniye gibi eşyaların yenilenmesi⁷,

81. Engelli koğuşunda engellilerin erişilebilirliğini sağlayacak araçların temin edilmesi,

82. Mahpusların mahremiyetinin korunması için travma önleyici odalardaki tuvaletlerin kameralar tarafından görüntülenmesini engelleyecek şekilde önlem alınması,

83. Mahpusların aileleri tarafından gönderilen iç çamaşırı vb. eşyaların gerekli kontrollerin yapılmasının ardından mahpuslara teslim edilmesi⁸,

⁶ “Her talep veya şikâyet ivedilikle ele alınır ve gecikmeden yanıtlanır. Talep veya şikâyetin reddedilmesi veya aşırı gecikme durumunda, şikâyet eden bu durumu yargıya veya diğer bir makama taşıyabilir.” Bkz. BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 57.; “(2) Hükümlüye, kurum en üst amirine veya görevlendirdiği bir personele, talep veya şikâyetlerini her gün bildirme olanağı tanınır. Talep veya şikâyetler, ilgisine veya konusuna göre yargı mercilerine veya diğer yetkili makamlara iletilir. Talep veya şikâyet konusu başvurunun sonucu hakkında hükümlü, geciktirilmeden bilgilendirilir.” Bkz. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, m.56.

⁷ “Her mahpusa, yerel ve ulusal standartlara uygun olan ve verildiği anda temiz bulunan, iyi korunan ve temizliğin sağlanmasına yetecek sıklıkta değiştirilen tek kişilik ve yeterli büyüklükte bir yatak sağlanır.” Bkz. BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 21.

⁸ “Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü, iki ayda bir kez, ayrıca dinî bayram, yılbaşı veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan bir hediyeyi kabul etme hakkına sahiptir. Çocuk ve altmış beş yaşını tamamlamış hükümlüler ile beraberinde çocuğu bulunan kadın hükümlüler, idare ve gözlem kurulu tarafından alınacak karar doğrultusunda belirtilen zaman dilimi dışında da hediye kabul edebilir.” Bkz. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, m.69.; “Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde üç çift ayakkabı, bir çift terlik, bir adet kemer ve gerektiği kadar iç çamaşırı ve çorap ile aynı tür eşyadan 6 adedi geçmeyecek ve toplamda 30 parçayı aşmayacak şekilde; başörtüsü, fular, içlik, havlu, bornoz, palto, manto, mont, ceket, hırka, pantolon, etek, elbise, eşofman, gömlek, kazak, pijama, tişört, kravat, kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir. Hükümlüler; ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir.” Bkz. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik, m.8. Ayrıca Anayasa Mahkemesine göre ceza infaz kurumlarının güvenliğini sağlamak için aileler tarafından tutuklu ve hükümlülere kıyafet teslimine yönelik olarak kısıtlayıcı düzenlemeler

84. Mahpusların muayenesi sırasında hekime karşı ciddi bir güvenlik riski oluştuğuna dair net bir şüphe olmaması durumunda personelin muayene odasında bulunmaması ve mahremiyete saygı gösterilmesi⁹,

85. Uyuz gibi bulaşıcı hastalıkların tedavisinde gecikmeye mahal verilmeden karantina da dâhil olmak üzere gerekli tedbirlerin alınması¹⁰,

86. Açık ve kapalı spor salonu ile çocuklar için hazırlanan açık oyun alanının başta zeminlerinde olmak üzere ihtiyaç duyulan tadilatların yapılması,

2. Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevi İzleme Kuruluna Yönelik Tavsiye

87. Kuruma yapılan ziyaretlerde gerekli güvenlik önlemleri gözetilerek mahpuslarla İdare ve personel olmaksızın görüşmeler yapılması hususunun değerlendirilmesi¹¹,

3. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

yapılması makul olmakla birlikte müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olabilmesi, müdahale için seçilen aracın ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacına ulaşabilmesi bakımından elverişli olmasına bağlıdır. Bu çerçevede Mahkeme, Kuruma teslim edilen iç çamaşırlarının uygun yöntemlerle denetlenerek mahpusa verilmemesinin kurum ile mahpus arasındaki çatışan menfaatlerin dengelenmesi çabasına girilmeden kurum güvenliğinin sağlanması amacına öncelik verilmesi anlamına geleceğini, ceza infaz kurumlarının güvenliğini sağlayacak tedbirlerin alınması konusunda kamusal makamların geniş takdir yetkileri bulunsu da alınacak tedbirlerin tutuklu ve hükümlülerin tutulma hâlinin gerektirdiğinin ötesinde fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin bozulmasına neden olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bkz. Anayasa Mahkemesi, *Mehmet Erdoğan*, B.No: 2019/18371, 16/11/2022, para.16-17.

⁹ “Her alıkonan kişi, gizliliğine saygı gösterilen bir ortamda muayene edilmelidir. Polis ya da diğer kolluk görevlileri hiçbir zaman muayene odasında bulunmamalıdır. Bu usulü güvenceden sadece muayeneyi yapan hekim, alıkonanın sağlık personeline karşı ciddi bir güvenlik riski oluşturduğu yönünde ikna edici bir kanıt olduğunu düşünüyorsa vazgeçebilir. Böyle bir durumda, hekimin talebi üzerine, muayene sırasında polis ya da diğer kolluk görevlileri değil, sağlık kurumunun güvenlik personeli hazır bulunmalıdır. Bu durumda da, güvenlik personeli hazır bulunmalıdır. Bu durumda da, güvenlik personeli görüşülen kişinin iştirme mesafesinin dışında (yani yalnız görüş mesafesi içinde) olmalıdır.” Bkz. Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu, para.313.

¹⁰ “Tarama için güncel yöntemlerin kullanılması, ilaç ve gerekli malzemelerin düzenli olarak temin edilmesi, tutukluların reçete edilen ilaçları doğru dozlarda ve doğru aralıklarla almalarını sağlayacak personelin bulundurulması ve gerektiğinde özel bir beslenme diyetinin sağlanması yukarıda sözü geçen hastalıklarla mücadelede ve sözkonusu tutuklulara uygun bakımı sunmada etkin bir stratejinin ana unsurlarını oluşturmaktadır. Bunun gibi, bulaşıcı hastalıkları bulunan tutukluların kaldığı yerlerdeki fiziki şartların da sağlıklarında iyileşme sağlamaya yönelik olması gerekmektedir. Buralarda gün ışığı ve havalandırmaya ek olarak, hijyen koşulları uygun olmalı ve fazla kalabalık olmamalıdır.” Bkz. CPT, 11.Genel Rapor, CPT/Inf(2001)16, para. 31.

¹¹ “Kurum idaresi, izleme kurulunun ziyaret ve çalışmalarında gerekli yardım ve kolaylığı sağlar. İzleme kurulu, hükümlü ve tutuklularla yalnız görüşebileceği gibi; kurul istediği takdirde kurum görevlileri de görüşmelerde hazır bulunurlar.” Bkz.Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Yönetmeliği, m.8.; “Teftiş sırasında ceza infaz kurumu müfettişinden talepte veya şikayette bulunma imkânı vardır. Mahpus, müdür veya diğer personel üyeleri olmadan, müfettiş veya başka bir teftiş görevlisi ile serbestçe ve tamamen gizlilik içinde konuşma imkânına sahiptir.”Bkz. BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 56.

88. Başta infaz ve koruma memurları olmak üzere personele insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağı üzerine eğitim verilmesi¹²,

89. Kurumda toplam kapasitenin üzerinde mahpus bulunduğu için bazı mahpusların yer yatağında yattığı, dolap sayısının yetersiz olduğu, sağlık hizmetlerine erişimde gecikme yaşanabildiği ve buna bağlı olarak Kurumdaki yaşam kalitesinin düştüğü tespit edilmiş olup bu çerçevede kalabalıklaşma¹³ sorununun giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması,

90. Görüntülü görüşme kabinlerinde yaşanan havasızlık ve yüksek sıcaklık problemlerine karşı gerekli önlemlerin alınması,

hususları tavsiye edilmektedir.

¹² “İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkumlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur.” Bkz. CPT, 11. Genel Rapor, CPT/Inf(2001)16, para.26.

¹³ “Aşırı kalabalıklaşma, CPT’nin görev alanını doğrudan ilgilendiren bir konudur. Bir cezaevindeki bütün hizmetler ve faaliyetler, planlanandan daha çok kişinin olması durumunda olumsuz yönde etkilenecektir; söz konusu tesisteki genel yaşam kalitesi, belki de çok ciddi biçimde düşecektir. Ayrıca cezaevindeki veya cezaevinin bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, fiziksel açıdan insanlık dışı veya aşağılayıcı düzeye gelebilir.” Bkz. CPT, 2. Genel Rapor, CPT/Inf (92) 3, para. 46.